

Nr 33.

Ankom till riksdagens kansli den 28 april 1930 kl. 8 e. m.

Utlåtande, i anledning av väckt motion om ändring av viss bestämmelse rörande tilläggsersättning å livränta av statsmedel till följd av olycksfall i arbete.

I en inom andra kammaren väckt, till bankoutskottets förberedande handläggning hänvisad motion nr 238 har herr *Osberg* hemställt, »att riksdagen ville besluta, att § 1 i Kungl. Maj:ts kungörelse 1921 nr 410 angående förhöjning av vissa till i statens tjänst skadade arbetare med flera av statsmedel utgående livräntor m. m. måtte erhålla följande ändrade lydelse:

’Arbetare, som på grund av genom olycksfall i statens tjänst åsamkad skada jämlikt lagen den 5 juli 1901 angående ersättning för skada till följd av olycksfall i arbete är berättigad till livränta av statsmedel, må, utöver till honom på grund härav utgående livränta, från och med år 1931 uppbära tilläggsersättning med ett årligt belopp motsvarande 125 procent av samma ränta.’»

Beträffande motiveringen för yrkandet får utskottet hänvisa till motionen.

I skrivelse den 9 juni 1917 (nr 202) anhöll riksdagen, att Kungl. Maj:t måtte utreda, huruvida och på vad sätt en förbättring skulle kunna vidtagas i de arbetares eller deras efterlevandes ställning, som till följd av i statens tjänst ådragen svårare skada tillerkänts livränta enligt bestämmelserna i lagen den 5 juli 1901 angående ersättning för skada till följd av olycksfall i arbete.

Över riksdagens skrivelse avgav riksförsäkringsanstalten utlåtande den 30 oktober 1917, däri anstalten bland annat framhöll, att det syntes vara med billighet och rättvisa överensstämmande, om något högre ersättningar än de redan utgående kunde beredas livräntetagare enligt lagen den 5 juli 1901. Vidkommande frågan, vilka av skadade arbetare, som borde komma i åtnjutande av förhöjningen, framhöll anstalten, att fixerande av en viss invaliditetsgrad, vid vilken en skada skulle anses vara »svårare», vore synnerligen vanskligt, ty var än gränsen droges, kunde alltid en viss obillighet anses föreligga beträffande de invalider, vilkas skador uppskattades till en invaliditetsgrad omedelbart under den sålunda bestämda gränsen. Såsom svårare skador i den mening, riksdagen syntes hava avsett, kunde

emellertid betecknas sådana, som medfört en invaliditet av 50 procent eller därutöver.

Sedan vissa andra myndigheter hörts över riksförsäkringsanstaltens utlåtande — därvid järnvägsstyrelsen och medicinalstyrelsen uttalat sig för att ifrågavarande tilläggsersättning borde utgå till arbetare, vilkas invaliditet uppginge till 30 procent eller därutöver — avlät Kungl. Maj:t proposition i ämnet (nr 176) till 1918 års lagtima riksdag. Föredragande departementschefen anförde därvid bland annat:

»Att fastställa en viss invaliditetsgrad såsom gräns för rätt till tilläggsersättning bjuder givetvis stora svårigheter, men å andra sidan torde en dylik begränsning vara fullt berättigad. De arbetare, vilka genom olycksfall i arbete ådragit sig lindrigare skador och tillerkänts däremot svarande ersättning, torde i regel i jämförelsevis ringa grad för sitt uppehälle vara beroende av denna ersättning. Här föreligger sålunda icke samma billighetsskäl för staten att träda hjälpande emellan som i de fall, då olyckan medfört en mera betydande nedsättning av arbetsförmågan. Därtill kommer att, då de mindre skadorna förekomma i ett ojämförligt större antal, beviljandet av tilläggsersättning utan begränsning i förevarande avseende skulle medföra betydande kostnader. Då det gäller att draga denna gräns, anser jag mig böra biträda det förslag, som framlagts av järnvägsstyrelsen och medicinalstyrelsen. En granskning av riksförsäkringsanstaltens årsredogörelser för meddelade beslut i fråga om bestämmande av invaliditetsgrad giver vid handen, att skador, som beräknas medföra 30 procent nedsättning av arbetsförmågan, kunna vara av så allvarlig beskaffenhet, att de i väsentlig grad minska den skadades förmåga att genom arbete förtjäna sitt uppehälle.»

I enlighet härmed föreslogs i propositionen, bland annat, att arbetare, som på grund av genom olycksfall i statens tjänst åsamkad skada jämlikt lagen den 5 juli 1901 angående ersättning för skada till följd av olycksfall i arbete vore berättigad till livränta av statsmedel med ett årligt belopp av minst 90 kronor, skulle äga utöver till honom på grund härav utgående livränta från och med år 1918 uppbära tilläggsersättning med ett årligt belopp, motsvarande hälften av samma ränta, samt att personer, vilka, utan att vara berättigade till livränta enligt nämnda lag, såsom ersättning i anledning av olycksfall eller ådragen kroppsskada tillerkänts eller kunde komma att tillerkännas livränta eller årligt understöd av statsmedel enligt de i samma lag angivna grunder, skulle äga härutöver uppbära tilläggsersättning med belopp och under villkor i övrigt, som nyss angivits, dock att dylik förhöjning icke finge äga rum beträffande livränta eller understöd, varå krigstidstillägg åtnjötes.

Med anledning av väckt motion beslöt riksdagen emellertid enligt skrivelse den 28 maj 1918 (nr 243) en tilläggsersättning av 75 procent. I övrigt bifölls Kungl. Maj:ts förslag.

I enlighet med detta riksdagens beslut utfärdades kungörelse i ämnet den 28 juni 1918 (nr 522).

Till 1921 års riksdag avläts proposition (nr 196) med förslag om tilläggsersättningens bestämmande till 125 procent, vilket förslag bifölls genom riksdagens skrivelse den 25 maj samma år (nr 230). I enlighet härmed utfärdades nu gällande kungörelse i ämnet den 10 juni 1921 (nr 410.)

Över ifrågavarande motion har utskottet i vederbörlig ordning inhämtat utlåtande av statskontoret, som i ärendet hört riksförsäkringsanstalten.

Riksförsäkringsanstalten har anfört följande:

Motionärens förslag innebär, att jämväl arbetare, som på grund av genom olycksfall i statens tjänst åsamkad skada enligt 1901 års lag är berättigad till livränta av statsmedel med ett årligt belopp, understigande 90 kronor, skall erhålla tilläggsersättning med 125 procent.

Med hänsyn till den långa tid, som förflutit sedan de olycksfall inträffat, till följd varav ifrågavarande livräntor beviljats, torde vederbörande livräntetagare på grund av vunnit anpassning i flertalet fall icke i ekonomiskt hänseende hava någon mera avsevärd olägenhet av olycksfallet. Riksförsäkringsanstalten finner det därför kunna ifrågasättas, om ett allmänt behov föreligger av tilläggsersättning å nu ifrågavarande livräntor. Å andra sidan kan den möjligheten icke uteslutas, att i vissa fall livräntetagare på grund av olycksfallets verkningar kunna befinna sig i ett bekymmersamt läge. Därtill kommer, att det måhända från början inneburit en viss orättvisa att uppdraga en gränsskillnad av ifrågavarande slag mellan livräntor uppgående till 90 kronor årligen och sådana understigande detta belopp. Riksförsäkringsanstalten anser sig därför icke böra avstyrka bifall till motionen.

Riksförsäkringsanstalten vill emellertid framhålla, att en eventuell utsträckning av rätten till tilläggsersättning synes böra omfatta även de i § 3 av kungörelsen den 10 juni 1921 avsedda personer, vilka, utan att vara berättigade till livränta enligt 1901 års lag, såsom ersättning i anledning av olycksfall eller ådragen kroppsskada tillerkänts livränta eller årligt understöd enligt de i samma lag angivna grunder.

Från riksförsäkringsanstalten utgivas till i statens tjänst skadade arbetare 22 livräntor enligt 1901 års lag med belopp understigande 90 kronor per livränta med sammanlagt 1 142 kronor 87 öre årligen. Ifrågasatt tilläggsersättning härå med 125 procent skulle utgöra 1 428 kronor 59 öre för år. Den tilläggsersättning, som år 1929 utgivits från riksförsäkringsanstalten å de livräntor, som avses i kungörelsen den 10 juni 1921, uppgick till 968 kronor 84 öre. Sistnämnda tilläggsersättning har bestritts av det under riksstatens elfte huvudtitel uppförda förslagsanslaget »statsverket åliggande, av andra medel ej utgående ersättningar i anledning av olycksfall i arbete.»

Statskontoret har för egen del anfört, att ämbetsverket i likhet med riksförsäkringsanstalten icke vore fullt övertygat om att i det allmänhet vore någon större olägenhet, som skulle bli avhjälpt genom bifall till det i motionen framställda förslaget. Emellertid funne sig icke heller statskontoret hava anledning att motsätta sig förslaget. Såsom riksförsäkringsanstalten framhållit, syntes rätten till tilläggsersättning, om motionen bifölls, komma att gälla även de i § 3 av kungörelsen den 10 juni 1921 (nr 410) avsedda livränte- och understödstagarna.

Till upplysning om antal och belopp av livräntor och understöd understigande 90 kronor, som av statskontoret utbetalas, har statskontoret meddelat, att från statskontoret utgivas 55 sådana livräntor eller understöd med sammanlagt årsbelopp av 2 871 kronor samt att tilläggsersättning med 125 procent skulle för dessa livräntor utgöra 3 588 kronor 75 öre för år. Dessa livräntor liksom de livräntor å 90 kronor och högre belopp, som av statskontoret utbetalas, jämte den tilläggsersättning, som belöper å sistnämnda grupp av livräntor, bestridas av det under elfte huvudtiteln i riksstaten uppförda förslagsanslaget »statsverket åliggande, av andra medel ej utgående ersättningar i anledning av olycksfall i arbete.»

Utskottet.

Såsom de i ärendet hörda ämbetsverken antytt, torde det visserligen kunna ifrågasättas, huruvida icke i här avsedda fall av lättare olycksfallsskador sådana anpassning numera i allmänhet vunnits, att något mera trängande behov av tilläggsersättning knappast kan sägas vara för handen. Å andra sidan synas dock vissa billighetsskäl tala för ett upphävande av den onekligen i och för sig mindre tilltalande begränsning i rätten till tilläggsersättning, som innefattas i de nu gällande bestämmelserna. Då, enligt vad utredningen visar, ett upphävande av denna begränsning numera synes kunna ske utan större kostnader för staten, finner utskottet åtgärder i sådant syfte böra vidtagas. Utskottet vill därför tillstyrka, att riksdagens medgivande lämnas till att tilläggsersättning med belopp, motsvarande i kungörelsen den 10 juni 1921 (nr 410) angiven procent av livräntebelopp, må utgå jämväl å livräntor, vilka fastställts till belopp understigande 90 kronor årligen. På sätt ämbetsverken framhållit, bör emellertid en sålunda utsträckt rätt till tilläggsersättning bliva gällande jämväl för de i kungörelsens § 3 avsedda personer, vilka — utan att vara berättigade till livränta enligt 1901 års olycksfallsersättningslag — såsom ersättning i anledning av olycksfall eller ådragen kroppsskada i särskild ordning tillerkänts livränta eller årligt understöd enligt de i nämnda lag angivna grunderna.

De kostnader, som föranledas av ett bifall till vad sålunda ifrågasatts, torde böra bestridas i samma ordning, som gäller beträffande nu medgiven tilläggsersättning. Utgiftsökningen läser icke påkalla höjning av det under elfte huvudtiteln uppförda förslagsanslaget till statsverket åliggande, av andra medel ej utgående ersättningar i anledning av olycksfall i arbete.

På grund av det anförda får utskottet hemställa,

att riksdagen, i anledning av förevarande motion II: 238. må medgiva, att tilläggsersättning, som avses i kungörelsen den 10 juni 1921 (nr 410) angående förhöjning av vissa till i statens tjänst skadade arbetare med flera av statsme-

del utgående livräntor m. m., må utgå jämväl å livräntor och understöd, fastställda till belopp understigande 90 kronor årligen.

Stockholm den 25 april 1930.

På bankoutskottets vägnar:

NILS WINKLER.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Pettersson* i Olovstorp, *Ström* i Lidköping, *Bjurström*, *Berling**, *Forssell** och *Bodin*;

från andra kammaren: herrar *Winkler*, *Borggren*, *Bäcklund*, *Svensson* i *Betingetorp**, *Wikström*, *Höglund* i Göteborg, *Edberg** och *Wirsell**.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.